

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

**Випуск 13 (56)
Частина II**

Заснований в 1996 році

Рівне – 2016

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 13 (56). Частина II. — Рівне: РДГУ, 2016. — 154 с.

Збірник наукових праць підготовлено за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Становлення і розвиток особистості людини як суб'єкта власного життя» (до 70-ліття з дня народження С.Пальчевського), організованої Управлінням освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації, Рівненським державним гуманітарним університетом і Рівненським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти 10-11 березня 2016 року та містить статті з питань акмеологічного підходу в становленні й розвитку майбутнього фахівця та навчально-виховного простору інноваційної освіти.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів та вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 31.03.2016 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 10 — 5.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016

ЛІТЕРАТУРА

1. Гнедко Н. Дидактичні основи використання віртуального репетитора при вивченні іноземної мови / Наталя Гнедко // Наукові записки. – Випуск 4. – Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 1. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – С. 20-25.
2. Гнедко Н. Методика використання засобів віртуальної наочності у навчальному процесі: навчально-методичний посібник / Н. Гнедко, І. Войтович. – Рівне: О. Зень, 2014. – 308 с.
3. Егорова Ю.Н. Мультимедиа как средство повышения эффективности обучения в общеобразовательной школе: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Егорова Юлия Николаевна. – Чебоксары, 2000. – 196 с.
4. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы; перспективы использования / И.В. Роберт. – М.: ИИО РАО, 2010. – 140 с.
5. Смолянинова О.Г. Мультимедиа в образовании: монография / О.Г. Смолянинова – Красноярск, 2002. – 300 с.
6. Стародубцев В.А. Компьютерные и мультимедийные технологии в естественнонаучном образовании: монография / В.А. Стародубцев – Томск: Дельтаплан, 2002. – 224 с.
7. Шуклин С.И. Возможности виртуального образования и условия их реализации в профессиональной подготовке будущих специалистов: автореф. дисс. канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / С.И. Шуклин. – Курск, 2010. – 27 с.

Н.М. ГНЕДКО. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВИРТУАЛЬНОГО УЧЕБНО-КОНТРОЛИРУЮЩЕГО КОМПЛЕКСА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Резюме. В статье исследована методика использования виртуального учебно-контролирующего комплекса. Описан разработанный автором виртуальный учебно-контролирующий комплекс для визуальной поддержки учебного курса по английскому языку, его компоненты и особенности использования.

Ключевые слова: виртуальный учебно-контролирующий комплекс, аудиовизуальный образ, средство обучения, информационно-коммуникационные технологии.

N.M. GNEDKO. USAGE OF VIRTUAL LEARNING AND CONTROLLING COMPLEX IN EDUCATIONAL PROCESS

The summary. This article investigated methodical bases of a virtual complex of learning and controlling application. The virtual complex learning and controlling designed by the author for visual aid training course of learning English is described i.e. its components and peculiarity of their application.

Key words: virtual complex of learning and controlling, audiovisual image, teaching tool, information and communication technologies.

Рекомендовано до друку.
Д-р. пед. наук, проф. І.С. Войтович.

Одержано редакцією 23.02.2016 р.

УДК: 371. 036

Л.П. СТИХУН, Н.В. СТИХУН

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТВОРЧОМУ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Резюме. У статті розглядаються аспекти театрального мистецтва та формування на їх основі творчих здібностей педагога. Досліджується проблема застосування театральних інноваційних технологій у навчально-виховному процесі для подальшого покращення якості освіти. Розкривається значення використання театральних технологій як засобу удосконалення професійної майстерності вчителя.

Ключові слова: театральні педагогічні інноваційні технології, професійна майстерність учителя, театральне мистецтво, творча особистість, театралізовані ігри.

Постановка проблеми. Процес європейської інтеграції ХХІ столітті дедалі помітніше впливає на уся сферу освіти, зокрема, на професійну майстерність учителя. Сучасне суспільство висуває якісно нові вимоги до професійної майстерності вчителя, а саме його спрямування до активних пошуків нових методів, засобів, прийомів впливу на розвиток творчих здібностей учнів, упровадження в навчально-виховний процес новітніх театральних педагогічних технологій.

Зокрема, театральні педагогічні інноваційні технології займають одне із пріоритетних місць у розвитку педагогічного потенціалу, створенні сприятливих передумов для формування творчої особистості школярів, удосконалення якості освіти.

На сучасному етапі розвитку освіти України життєво необхідним є перехід до інноваційних театральних педагогічних технологій, тому що ці технології позитивно впливають на творчий розвиток професійної майстерності вчителя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У галузі освіти проблема впровадження театральних педагогічних інноваційних технологій у навчально-виховний процес школи знайшла своє відображення у працях багатьох науковців (В. Абрамян, М. Барахтян, І. Гончаров, А. Єршова, І. Зязюн, І. Синиця, Н. Сулаєва,

© Л.П. Стихун, Н.В. Стихун, 2016

С. Швидка, О. Головенко, О. Горська, Л. Гордін, В. Коротова, О. Мороз, Ю. Львова, Т. Гончарова, В. Кан-Калик, Ю. Азаров, Р. Баталов, В. Загв'язинський, Г. Падалка, Л. Рувинський, Г. Переухенко, Л. Чуриліна, Ю. Єлісовенко, А. Капська, Г. Сагач, О. Грачова, О. Комаровська, Л. Масол, Т. Пеня, С. Соломаха та ін.), які розглядають цю проблему у зв'язку з всебічним розвитком учителів та учнів.

Сучасна система освіти не завжди здатна створити відповідні умови для цілісного розвитку особистості учня. Звісно, потрібні нові підходи, що сприятимуть не лише швидкому та ефективному засвоєнню наукових знань школярів, а й формуванню їх естетичної, творчої й театральної культури. Запровадження та використання театрально-педагогічних інноваційних технологій у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах і психолого-педагогічних теоріях, здатне допомогти у розв'язанні цієї проблеми.

Тенденції педагогічних інновацій постійно привертають увагу сучасних дослідників (О. Арламов, І. Бех, І. Дичківська, М. Бургін, С. Поляков, Г. Селевко, М. Поташник та ін.). Ці науковці обґрунтували та визначили основні теоретично-методологічні положення щодо інноваційної професійної діяльності педагога. Однак, достатня кількість існуючих сьогодні театрально-педагогічних технологій вимагає від учителя обізнаності в їх теорії та практичних умінь щодо використання цих технологій у навчально-виховному процесі.

У зв'язку з актуальністю цієї проблеми ми вбачаємо мету нашої статті у дослідженні використання вчителями театрально-педагогічних інноваційних технологій, які спрямовані на формування естетично-творчої сфери особистості як засобу удосконалення професійної майстерності педагога.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стосовно педагогічних технологій є багато висловлювань. Дослідник Г. Селевко у своїй праці «Сучасні освітні технології» наводить ряд тлумачень цього поняття: «Технологія – це сукупність прийомів, що застосовуються в будь-якій справі, майстерності, мистецтві» (тлумачний словник); «Педагогічна технологія – це змістовна техніка реалізації навчального процесу» (В. Беспалько); «Технологія – це мистецтво, майстерність, уміння, сукупність методів обробки, зміни стану» (В. Шепель); «Педагогічна технологія – це продумана в усіх деталях модель спільної діяльності з проектування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов...» (В. Монахов) [13, 14-15]. «Технологія характеризує майстерність учителя, подібну до мистецької діяльності (від «технос» – «мистецтво», «майстерність», «логос» – «учення», «наука»)» (Л. Масол) [10, 69].

Висока професійна майстерність може досягатися унаслідок формування й удосконалення акторських і педагогічних умінь, виховання почуттів, розвитку розуму, здібностей та якостей особистості в умовах нового підходу до навчання і реалізації новітніх театрально-педагогічних технологій.

Театрально-педагогічні технології варто визнати ефективним способом здійснення таких еволюційних процесів, як модернізація та удосконалення вітчизняної системи освіти й виховання. Маючи на меті цілеспрямований і послідовний розвиток креативних здібностей вчителя, вони уможливають встановлення «Я – концепції» (усвідомлення власної суб'єктивності, соціалізації, культурної ідентифікації, життєвого і творчого самовизначення тощо); використання емоційних, інтелектуальних, творчих можливостей особистості педагога; формування естетичних потреб, оцінок, смаків засобами театрального мистецтва; розвиток уяви, образного і асоціативного мислення та удосконалення професійної майстерності вчителя; розширення світоглядного та культурологічного кругозору за допомогою вивчення різних видів мистецтва, а саме театрального, що можуть успішно інтегруватися в навчально-виховному процесі школи [7, 21].

Зокрема, стосовно позитивного впливу театрального мистецтва на творчий розвиток учителя, вчені (О. Бганко, В. Сластьонін та ін.) зауважують, що театрально-педагогічні технології є активним дієвим засобом у становленні особистісних і професійних якостей педагога, допомагають формуванню конкретних педагогічних дій: організаційних, конструктивних, комунікативних, які безпосередньо пов'язані з професійною діяльністю вчителя [2, 4].

«Театральні технології забезпечують емоційне, а в деяких позиціях і діяльне проживання навчальної ситуації. Отже, – наголошує І.В. Лобанов, – як тільки до результатів навчання по-справжньому будуть надані вимоги ефективності (адекватність, емоційність, ціннісна орієнтація), відразу ж театрально-педагогічні технології будуть, якщо не незамінними, то, принаймні, досить ефективними» [9, 80].

Використання театрально-педагогічних технологій у навчально-виховному процесі школи зумовлене такими чинниками: вектором інтересу театру завжди були взаємини людини і світу, саме їх через гру досліджує театр; виходячи із специфіки своєї професійної діяльності, педагог постійно перебуває у взаємодії як з учнями, так і з колегами; професія вчителя має низку спільних особливостей із професією актора та режисера (публічність, артистизм учителя – запорука успіху у його професійній діяльності) [4, 2].

Варто зазначити, що на доцільність використання театрально-педагогічних інноваційних технологій у професійній майстерності вчителя для покращення якості освіти завжди наголошували дослідники (О. Єршова, В. Букатов, І. Масанділова, Н. Миропольська, Р. Короткова, А. Капська, М. Левченко, Л. Масол та ін.). Достатні напрацювання щодо використання театрально-педагогічних технологій у навчально-виховному процесі школи мають О. Єршова та В. Букатов, автори «соціо-ігрового стилю навчання» [3].

Науковці пропонують використовувати з учнями імпровізаційні розігрування різних сюжетів для тренування поведінки, спілкування, розширення знань з певних дисциплін. При цьому спрацьовує ефект веселої, захоплюючої і колективної гри, і процес навчання стає цікавим та доступним. Але вони наголошують, що творча діяльність учнів не повинна обмежуватися тільки розігруванням театрально-педагогічних сцен у навчально-виховному процесі. На уроці головними є дидактичні та комунікативні аспекти, а педагогічна діяльність

учителя спрямовується на створення емоційно-почуттєвого простору, в якому школярі вчать, спираючись на власні асоціації, особистісну виразність, індивідуальність та творчість.

Експериментально виявлено, що використовуючи в навчальному процесі з учнями соціо-ігрових методів (В.М. Букатов, А.П. Єршова), педагоги самі стають і виконавцями, і режисерами, і критиками. Учні незалежно від рівня підготовленості включаються в творчий пошук і взаємне навчання. Усе це допомагає максимально реалізувати індивідуальні творчі можливості не тільки учнів, а й вчителів [8, 23-27]. За допомогою соціо-ігрового завдання педагог активізує на уроці творчу дисципліну, створює необхідні умови для кращого розуміння учнем навчального матеріалу. До того, одночасно йде напрацювання компетентності у створенні міжособистісного ладу у спілкуванні та гуманних стосунків між учителем і учнем; розширяється сфера самостійної творчо-розумової діяльності, яка впливає на розвиток творчої особистості учня.

Розвиток творчих здібностей учня залежить насамперед від натхненної та творчої праці педагога, бо: «... імпульси, – зазначає Рудольф Штайнер, – що йдуть від учителя, його активна участь у творчій діяльності дітей постійно підтримують у них незмінний та глибокий інтерес до творчої роботи» [5, 56]. Отож, розвиток творчого процесу у навчанні має успіх від взаємного тандему між учителем і учнем. «Творчість – це один із видів людської діяльності, – визначає дослідник В.І. Андреев, – яка спрямована на вирішення протиріччя (розв'язання творчого завдання), для якої необхідні об'єктивні (соціальні, матеріальні) і суб'єктивні особистісні умови (знання, уміння, творчі здібності), результат якої має новизну і оригінальність, особисту та соціальну значимість, а також прогресивність» [1]. Таким чином, педагогічна творчість включає в себе творчу педагогічну діяльність учителя і творчу навчальну діяльність учня в їх взаємодії та взаємозв'язку [12].

Ефективність творчої діяльності вчителя також залежить від використання театралізованих ігор у навчально-виховному процесі. Театралізовані ігри – ненав'язливий педагогічний засіб, який справляє позитивний вплив на формування особистості учня. У театральній грі школяр набуває досвіду колективного життя, вчиться керувати своїми емоціями і почуттями, які неодмінно сприяють формуванню етичних та естетичних якостей особистості, що знаходяться в основі моралі.

Така театральна-педагогічна технологія, як театралізована гра, припускає використання у навчально-виховному процесі таких засобів театального мистецтва: драматургія, режисура, акторська майстерність. Специфіка педагогічної театралізації полягає у тому, що вчитель найчастіше поєднує в собі усі три складові театально-художньої творчості (драматург, режисер, актор), що вимагає від нього бачення творчого задуму, знання закономірностей розвитку сюжетно-образної лінії дійства, імпровізації, внутрішнього передбачення результату [14, 64].

Володіння вчителем театральна-педагогічними технологіями – одне з умов успішності взаємодії його з учнем. Педагог повинен володіти мистецтвом внутрішнього перевтілення і технікою зовнішньої виразності. До засобів зовнішньої виразності належать міміка, жестикуляція, мовна експресія. У цілому будь-яка педагогічна взаємодія вимагає від учителя професійної майстерності в двох напрямках: реальному і умовно-ігровому. Ці напрямки зв'язуються рефлексією, яка в цьому випадку виступає як суцільний механізм, який приводить у дію всю систему комунікативних, організаторських, аналітичних можливостей особистості педагога [14, 65].

Матеріали дослідження свідчать, що у практичній діяльності вчителів не завжди впроваджуються театральна-педагогічні технології у навчально-виховному процесі. Причина в тому, що педагоги недостатньо компетентні у театральній сфері, тобто у театральній грі та мають низький рівень готовності до її використання. Вивчення досвіду педагогічної діяльності показує, що використовуються вчителями української літератури, рідше – зарубіжної літератури, для інших дисциплін – зовсім рідко. Наприклад, учитель української мови та літератури ЗОШ І-ІІІ ступенів № 9 (м. Києва) А.Олійник проводить урок-диспут з елементами театралізації за романом Ліни Костенко «Маруся Чурай». На думку А.Олійник: «... проведення вчителем такого уроку розвиває логічність, самостійність суджень, культуру мовлення, пам'ять, мислення, навички виразного читання та акторські здібності; виховує почуття людської гідності, милосердя, патріотизму, високої духовності; допомагає учням глибше засвоїти зміст роману; удосконалює вміння аналізувати твір, давати оцінку вчинкам героїв, робити висновки» [11, 31-33].

Щодо організації театральної діяльності школярів у позакласній роботі, зокрема творчого процесу шкільного театру, то вона має епізодичний характер. Як зауважує М.А. Дергач: «Сьогодні майже не існує шкільних театральних колективів, а діяльність тих, що працюють, здебільшого спрямована лише на організаційно-постановчу роботу. Така тенденція штучно вилучає театральне мистецтво із арсеналу освітньо-виховних засобів формування учнів, звужує його педагогічний потенціал до меж розваги і дозвілля» [6].

Аналізуючи проблему використання театральна-педагогічних технологій у професійній діяльності вчителів, ми розуміємо, що у наш час художньо-педагогічний потенціал педагогів поступово зменшується. Вчителі, на нашу думку, недостатньо обізнані в теорії театральної педагогіки, зокрема у її методиці, тому недосконало використовується театральна творчість у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. Педагогу необхідно усвідомити, що театральна-педагогічні технології грають важливу роль у розвитку його професійної майстерності, а саме: художнього бачення, образного, раціонально-ірраціонального, абстрактного та творчого мислення.

Застосування театральна-педагогічних інноваційних технологій на уроках та в позакласній роботі є перспективним для педагогічної практики нашого суспільства, тому що саме безпосередній контакт як учнів, так і педагогів з театральним мистецтвом допомагає глибше пізнати себе, свій внутрішній світ. Ці технології допомагають формувати художнє сприймання, почуття прекрасного і стимулювати естетичний, моральний, етичний, духовний розвиток особистості та спонукають педагога до постійного вдосконалення професійної

майстерності, дає вчителю можливість піднятися від повсякденності до акме-вершин й творчих натхнень у його педагогічній діяльності.

Таким чином, використання театральних педагогічних технологій у навчально-виховному процесі школи завжди залишається актуальним завдяки своїй позитивно-творчій емоційності й педагогічній ефективності. Саме через театральні технології у професійній діяльності вчителя навчальний процес набуває творчої та соціальної спрямованості. Соціальна спрямованість сучасної школи має формувати соціально-активну, творчу особистість. Реалізація цього процесу залежить від професійної компетентності вчителя, зокрема його компетенції у театральній педагогіці, рівня його театральної освіти і загальної культури, здатності й готовності до творчої діяльності та бажання нею займатися. Згадаймо гарний актуальний у наш час вислів з кінофільму Мілоша Формана «Політ над гніздом зозулі», який був виголошений героєм фільму Джеком Ніколсом, – «Нехай не вийшло, але я хоча б спробував!!!».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, тільки вчитель з високим рівнем професійної майстерності здатен виховати творчу особистість учня. Традиційні уроки, як основна форма навчання, не можуть повністю задовольнити потреби школярів у самовираженні та самореалізації. Сучасний навчально-виховний процес має удосконалюватися завдяки введенню театральних педагогічних інноваційних технологій. Саме ці технології спрямовані на творчий розвиток, інтелектуальне та духовне удосконалення особистості учня і є ефективним засобом розвитку професійної майстерності вчителя.

Таким чином, ми бачимо, що проблема використання театральних педагогічних інноваційних технологій у сучасній педагогічній практиці залишається актуальною, тому потребує подальшого вивчення та дослідження. Доречно було б звернути увагу на процес формування театральної культури вчителя, яка зумовлює успіх у його професійній педагогічній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности / В.И. Андреев. – Казань, 1988. – 228 с.
2. Бганко О.Д. Становление профессионально значимых качеств будущего педагога средствами театральных технологий: автореф. дис. ... канд. пед. наук / О.Д. Бганко. – Оренбург, 2000. – 18 с.
3. Букатов В.М. Нескучные уроки: пособие по социо-игровым технологиям обучения для учителей физики, математики, географии и биологии [Электронный ресурс] / В.М. Букатов, А.П. Ершова. – Петрозаводск, 2009. – 156 с. – Режим доступа: <http://www.kafedramhk.ru/ershova/nauka/neskuroki.dok>; Ершова А.П. Театральные подмостки школьной дидактики [Электронный ресурс] / А.П. Ершова, В.М. Букатов. – Режим доступа: <http://www.biblioteka.teatrobraz.ru/node/6107>. – Название с экрана.
4. Волик Л.В. Театралізація навчально-виховного процесу: праксеологічний аспект / Л.В. Волик // Шлях освіти, № 2, 2012. – С. 2-7.
5. Воспитание к свободе. Педагогика Рудольфа Штайнера. – М., 1993.
6. Дергач М.А. Практика застосування театрального мистецтва в освітній системі України у 1922-1923 рр. [Електронний ресурс] / М.А. Дергач. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2006_11_1/doc_pdf/Zamkova_st.pdf. – Назва з екрану.
7. Коновець С. Креативні освітні технології у практиці сучасної школи / С. Коновець // Рідна школа: Щомісячний наук.-пед. журнал. – 03 / 2005. - № 3. – С. 20-23.
8. Крамаренко О.К. Обучаем и воспитываем всех (о методике организации массовых мероприятий) / О.К. Крамаренко // Воспитание школьников. – 2011. – № 4. – С. 23-27.
9. Лобанов И.В. Технология театрально-педагогического воздействия / И.В. Лобанов // Педагогические технологии. – 2007. – № 3. – С. 74-103.
10. Методика навчання мистецтва в початковій школі: посіб. для вчителів / Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, Є.В. Белкіна [та ін.]; за ред. Л.М. Масол. – Х.: Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.
11. Олійник А. Нерівність душ – це гірше, ніж майна: урок-диспут з елементами театралізації за романом Ліни Костенко «Маруся Чурай»: українська література, 11 клас / А. Олійник // Українська мова й література в сучасній школі: щомісячний науково-методичний та літературно-мистецький журнал. – К., 2013. – № 2. – С. 31-33.
12. Поташник М.М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт / М.М. Поташник. – К.: Сов. школа, 1988. – 189 с.
13. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – С. 14-15.
14. Шульга И.И. Технология использования элементов театральной педагогики в процессе профессиональной подготовки студентов педагогического вуза / И.И. Шульга // Вестник педагогических инноваций. – 2007. – № 1. – С. 61-67.

Л.П. СТЫХУН, Н.В. СТЫХУН. МЕСТО И РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ТВОРЧЕСКОМ РАЗВИТИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА УЧИТЕЛЯ

Резюме. В статье рассматриваются аспекты театрального искусства и формирование на их основе творческих способностей педагога. Исследуется проблема применения театрально-педагогических

инновационных технологий в учебно-воспитательном процессе для дальнейшего улучшения качества образования. Раскрывается значение использования театральных технологий как средства совершенствования профессионального мастерства учителя.

Ключевые слова: театрально-педагогические инновационные технологии, профессиональное мастерство учителя, театральное искусство, творческая личность, театрализованные игры.

L.P. STYHUN, N.V. STYHUN. THE PLACE AND ROLE OF THEATRICAL AND EDUCATIONAL INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN CREATIVE DEVELOPMENT PROFESSIONAL SKILLS TEACHER

The summary. The article deals with aspects of theater art and form the basis for the creative abilities of the teacher. The problem of the use of educational theater and innovative technologies in the educational process to further improve the quality of education. Disclosed values theatrical use technology as a means of improving the professional skills of teachers.

Key words: educational theater and innovative technologies, professional skills teacher, theater, creative personality, theatrical games.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. Я.В. Сверлюк.

Одержано редакцією 08.03.2016 р.

УДК: 378. 015. 311: 331

В.Г. ШУТЯК

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З ПРАКТИКУМОМ» СТУДЕНТАМИ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «ПОЧАТКОВА СВІТА»

Резюме. У статті наголошується на важливості дисципліни «Трудове навчання з практикумом» у підготовці майбутніх учителів, окреслені умови, за яких можна досягти підвищення ефективності її вивчення. Це – визначення конкретних знань і умінь, якими повинні оволодіти студенти, раціональне поєднання змісту лекційних і лабораторних занять, опора на загальнопедагогічні знання, удосконалення методів роботи зі студентами.

Ключові слова: підготовка вчителя, дисципліна «Трудове навчання з практикумом», освітня галузь «Технології», молодші школярі, студенти напряму підготовки «Початкова освіта».

Постановка проблеми. В умовах становлення в Україні демократичного суспільства, правової держави освіта має стати найважливішим чинником гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості. Освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона сприяє відтворенню і нарощенню інтелектуального, духовного та економічного потенціалу суспільства.

Мета державної політики щодо вдосконалення освіти полягає у створенні умов для творчої самореалізації особистості, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури, розвивати і зміцнювати нашу державу як невід’ємну складову європейської та світової спільноти.

Одне з найголовніших державних завдань в галузі освіти – це формування у дітей сучасного світогляду, розвиток творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості, підготовка молоді до життя і праці у світі, що змінюється [5].

Важливою умовою модернізації освіти, наближення її до європейських стандартів, а також успішного виконання зазначених завдань є ефективна підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх професійне вдосконалення. Особлива роль відводиться учителям початкових класів, які закладають у дітей основи майбутнього громадянина, здатного працювати на благо держави, примножувати її здобутки, оберігати й розширювати традиції українського народу.

На підготовку майбутніх вчителів у вищих навчальних закладах впливають різні чинники, їх професійна майстерність формується під час вивчення різних дисциплін. І однією з них є трудове навчання з практикумом, яке вивчається студентами напряму підготовки «Початкова освіта».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові роботи останніх років засвідчують, що проблеми підготовки вчителів початкових класів приділялася значна увага. Досліджувалися аспекти їх підготовки до соціально-педагогічної діяльності, застосування загальнонавчальних технологій, питання формування професійно-педагогічної культури, самоосвітньої компетентності, готовності до професійного саморозвитку, умінь вибору методів навчання тощо. Однак жоден із авторів не враховував важливість дисципліни «Трудове навчання з практикумом» у професійній підготовці студентів, не виявляв умов підвищення ефективності її вивчення.

ЗМІСТ

<i>Малафійк І.В.</i> Життя як спалах зірки.	3
<i>Гладкова В.М.</i> Професійний саморозвиток майбутнього фахівця сфери “Людина-Людина”.	5
<i>Руденко В.М.</i> Зміст технічних дисциплін у контексті системної організації технічного знання.	7
<i>Руденко Н.М.</i> Розвиток інтелектуальних здібностей учнів в умовах “акме-школи”.	11
<i>Нечипорук Л.І., Терешко Л.В.</i> Акмеологічні орієнтири формування соціальної компетентності школярів в загальноосвітніх навчальних закладах.	14
<i>Скрипник Н.С.</i> Методичне забезпечення стимулювання у студентів позитивно-активної мотивації до формування й розвитку суб’єктної позиції.	16
<i>Найда Р.Г.</i> Парадигма життєтворчості в акмеологічному розвитку особистості майбутнього фахівця.	19
<i>Дідик Н.М.</i> Оптимізація розвитку професійно значущих характеристик особистісної зрілості майбутніх психологів під час професійної підготовки.	22
<i>Сойчук Р.Л.</i> До питання формування позитивної національної ідентичності як основи національного самоствердження особистості.	24
<i>Бордюк В.М.</i> Акмеологічний підхід до естетичного виховання студентської молоді.	28
<i>Петрук І.С.</i> Розвиток методичної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів як педагогічна проблема.	31
<i>Сопотницька О.В.</i> Потенціал акмеологічного підходу у формуванні готовності майбутніх вчителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту.	35
<i>Карпенчук С.Г.</i> Мотивація навчальної діяльності на основі сугестопедичного підходу.	38
<i>Ляска О.П., Істомліна-Напорчук А.Г.</i> Активізація саморозвитку майбутнього інженера-педагога в процесі його професіоналізації засобами педагогічного супроводу.	45
<i>Хатунцева С.М.</i> Самореалізація майбутнього вчителя у процесі формування готовності до самовдосконалення.	50
<i>Шевців М.В.</i> Дидактико-інноваційні методи ефективності викладання базових біологічних дисциплін.	55
<i>Мороз Л.В., Дуброва А.С., Трофімчук В.М.</i> Сугестопедія як метод інтенсивного навчання іноземної мови.	58
<i>Зубрик А.Р.</i> Новітні форми та методи роботи у підготовці фахівців із гуманітарних дисциплін.	61
<i>Останчук М.В.</i> Принципи сугестопедагогіки у навчанні школярів фізики.	65
<i>Шевченко А.В.</i> Впровадження інтерактивних технологій для формування когнітивно-пізнавального критерію фахової компетентності майбутніх офіцерів тилу.	68
<i>Горопаха Н.М.</i> Використання ідей Марії Монтессорі в екологізації розвивального середовища інклюзивної групи дошкільного закладу.	71
<i>Марченко О.Г.</i> Модель педагогічної системи формування інноваційного освітнього середовища у вищих військових навчальних закладах авіаційного профілю.	75
<i>Полюхович Н.В., Останчук Н.О.</i> Формування мотивації майбутніх учителів економіки до вивчення інформаційно-комунікаційних технологій.	79
<i>Федорчук В.В., Аліксійчук О.С.</i> Використання інноваційних педагогічних технологій у підготовці майбутніх вчителів музики.	83
<i>Шурин О.І.</i> Особистісно-орієнтований підхід як важлива умова ефективності процесу навчання майбутнього вчителя технологій.	86
<i>Іващенко М.В., Бикова Т.Б.</i> Особливості підвищення ІКТ-компетентності студентів педагогічних вищих навчальних закладів засобами веб-технологій.	89
<i>Лесняк Н.В.</i> Інтегративна мовленнєва складова організації зображувальної діяльності.	93
<i>Дмитришина Н.М.</i> Роль іншомовної комунікативної компетентності у процесі формування конкурентоздатної особистості.	97
<i>Грицай Н.Б.</i> Інноваційні навчальні технології у проведенні екскурсій із біології.	99
<i>Галатюк Т.Ю., Галатюк М.Ю.</i> Методи навчання в контексті розвитку методологічної культури старшокласників під час вивчення природничих предметів.	102
<i>Мардарова І.К.</i> Підготовка вихователів до створення дидактичних відеоматеріалів для дітей дошкільного віку.	105
<i>Богачик М.С.</i> Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів англійської мови у контексті компетентнісного підходу.	108
<i>Казначеева Л.М.</i> Формування та розвитку риторичних навичок студентів в умовах вищої освіти.	111
<i>Семенова О.О.</i> Використання інформаційних технологій у процесі формування креативної компетентності майбутніх педагогів-філологів.	114
<i>Гнедко Н.М.</i> Використання віртуального навчально-контролюючого комплексу в освітньому процесі.	117
<i>Стихун Л.П., Стихун Н.В.</i> Місце та роль театральних педагогічних інноваційних технологій у творчому розвитку професійної майстерності вчителя.	119
<i>Шутяк В.Г.</i> Підвищення ефективності вивчення дисципліни “Трудове навчання з практикумом” студентами напряму підготовки “Початкова світа”.	123

Колосюк Л.М. Використання варіативного компоненту в навчальних програмах та планах професійного навчання з метою наближення професійно-практичної підготовки до потреб підприємств-замовників кадрів.	127
Козут Н.М. Проблема компетентнісного підходу в підготовці вчителів початкової школи у дослідженнях науковців німецькомовних країн та України.	129
Туровська І.О. Формування мовленнєвої компетентності у студентів-медиків: психологічний аспект.	132
Капитан Н.Б. Використання хмарних технологій в освітньому процесі сучасного навчального закладу.	135
Костолович Т.В. Особливості формування мовної особистості майбутнього філолога.	137
Романюк А.А. Особливості застосування сучасних засобів наочності у початковій школі в контексті нових педагогічних парадигм.	140
Денисюк Л.В., Данілова Н.Р. Інноваційні технології викладання іноземної мови на немовних спеціальностях у вищих навчальних закладах.	144
Сидорчук Н.Л. Концептуальні основи професійної підготовки майбутніх інженерів-будівельників: рефлексивна парадигма.	147
Відомості про авторів.	151